

бути реалізовано під час уроку фізичної культури. Виділено 3 складові цього алгоритму: комунікаційна, організаційна та необхідний інвентар. Складність розробки алгоритму обумовлювалася цілим рядом обмежень, що пов'язані з військовим станом в Україні: вимоги безпеки, незадовільна матеріально-технічна база тощо. Доведено, що спортивне орієнтування має широкий спектр застосування в різних сферах діяльності: спорт, навчання, подорожі, військова справа. Особливу увагу зосереджено на практичності та доступності використання даного виду спорту у змаганнях серед школярів.

Окрім алгоритму проведення та організації шкільних змагань розроблено та апробовано уніфіковані завдання, що можуть бути використані на будь-якій локації, навіть за відсутності спеціальної карти-схеми для спортивного орієнтування.

Результати дослідження свідчать про широкий спектр можливостей щодо організації тренувань та змагань учасників проекту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги. Унікальністю дослідження стало те, що його матеріали стали основою для створення навчально-методичного фільму «Спортивне орієнтування. Початковий рівень навчання».

Перспективи подальших досліджень. Крім викладених у статті результатів проведено ряд додаткових досліджень, що спрямовані на вивчення окремих сторін організаційних та методичних аспектів проведення змагань зі спортивного орієнтування в умовах школи. На даний момент здійснюється обробка і перевірка результатів. У майбутніх дослідженнях слід звернути увагу на розробку методичних матеріалів, що спрямовані на підтримку організаторів тренувань шкільних збірних та змагань зі спортивного орієнтування.

Література

1. Березовський В. А., Подгаєцький А. В. Спортивне орієнтування в Україні. К.: вид-во BULLA, 2021, 65 с.
2. Вячеслав Пархоменко, Василь Березовський, Олександра Пархоменко. Розвиток спортивного орієнтування в Україні під час воєнного стану, орієнтування в приміщенні DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).05](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).05)
3. Правила спортивних змагань зі спортивного орієнтування – Київ. 2021, 108 с. Режим доступу: <https://orienteering.org.ua/2021/04/pravyla-sportyvnyh-zmagani-z-sportyvnoho-oriyentuvannya/>
4. Розвиток орієнтування в Україні та світі / Матеріали федерації спортивного орієнтування України. Режим доступу: <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
5. Види спортивного орієнтування та структурні підрозділи федерації спортивного орієнтування / Матеріали федерації спортивного орієнтування України. Режим доступу: <https://orienteering.org.ua/>
6. Матеріали проекту Пліч-о-пліч Всеукраїнські шкільні ліги <https://scl.gov.ua/>

References

1. V. A. Berezovskyi, A. V. Podgayetskyi, Orienteering in Ukraine. – K.: ed. BULLA, 2021, 65 с.
2. Vyacheslav Parkhomenko, Vasyl Berezovskyi, Oleksandra Parkhomenko. Development of orienteering in Ukraine during martial law, indoor orienteering DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1\(173\).05](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.1(173).05)
3. Rules of orienteering competitions – Kyiv. 2021, 108 p. <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
4. The development of orienteering in Ukraine and the world / Materials of Ukrainian Orienteering Federation <https://orienteering.sport.iof/history-and-archives/>
5. Types of orienteering and structural subdivisions of the orienteering federation / Materials of Ukrainian Orienteering Federation <https://orienteering.org.ua/>
6. Materials of the Side by Side All-Ukrainian school leagues project <https://scl.gov.ua/>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).19](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).19)

Білик В. Г.

<https://orcid.org/0000-0002-6860-7728>

доктор педагогічних наук, професор,

завідувачка кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Шеремет І. В.

<https://orcid.org/0000-0001-8766-8115>

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

Василенко К. С.

<https://orcid.org/0000-0003-3152-4790>

доктор філософії у галузі «Освіта / Педагогіка»,

викладач кафедри здоров'язбережувальної освіти та фізичної рекреації
Український державний університет імені Михайла Драгоманова

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ДИСЦИПЛІНИ «СУЧАСНІ ВАЛЕОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ» ЯК ОБОВ'ЯЗКОВОГО ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ ОПП «ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ ТА ФІЗИЧНА РЕКРЕАЦІЯ»

У статті представлено досвід впровадження обов'язкової навчальної дисципліни «Сучасні валеологічні технології» в освітній процес підготовки здобувачів спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» (на прикладі ОПП «Здоров'я людини та фізична рекреація»).

Мета роботи: висвітлення досвіду використання педагогічного потенціалу здоров'язбережувального змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної рекреації та

вчителів основ здоров'я. **Розкрито зміст і структурні елементи** даної навчальної дисципліни. Вивчення дисципліни «Сучасні валеологічні технології» пропонується проводити в V-VI семестрі, після вивчення інших базових дисциплін циклу професійної підготовки на I-II курсі. **Зазначено**, що активні та інтерактивні методи викладання є найефективнішими у засвоєнні здоров'язберезувального змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології»: лекції контекстного типу: проблемні (дискусійні) лекції, лекції з візуалізацією, лекції-бесіди, бінарні лекції, лекції із заздалегідь запланованими помилками, прес-конференції, рефлексивні лекції, «лекції удвох» або можуть використовуватися також комбіновані варіації, що компенсують недоліки типової лекції; інноваційні форми проведення семінарських занять: просемінар, семінар з використанням евристичної бесіди, семінар-колоквиум, семінар-конференція, семінар-диспут, семінар-практикум, семінар-мозковий штурм, семінар-ділова гра; тренінгові методи.

Ключові слова: здоров'язбереження, професійна підготовка студентів, бакалавр, ОПП «Здоров'я людини та фізична рекреація», сучасні валеологічні технології.

Bilyk V., Sheremet I., Vasylenko K. Features of the content formation of the discipline "Modern valeological technologies" as a mandatory educational component in the professional training of students of educational program "Human Health and Physical Recreation". This article presents the experience of introducing the mandatory educational discipline "Modern valeological technologies" into the educational process of training applicants of specialty 017 "Physical culture and sport" (on the example of the "Human Health and Physical Recreation" educational program).

The purpose of this article is to highlight the experience of using the pedagogical potential of the health-preserving content of the discipline "Modern valeological technologies" in the process of professional training of future specialists in physical recreation and teachers of the basics of health.

The content and structural elements of this training course are revealed with the hours indicated, a brief thematic plan is presented. It is proposed to study the discipline "Modern valeological technologies" in the V-VI semester, after studying other basic disciplines of the professional training cycle in the I-II course, such as "Theory and methods of physical education", "Human anatomy with the basics of general and age-related physiology and sports morphology", "Physiology of physical exercises and motor activity" etc. The total amount of study time is 180 hours (6 ECTS credits), including 28 hours – lectures, 50 hours – practical and seminar classes and 102 hours – independent work. The final control form is an exam.

It is noted that the following types of active and interactive teaching methods are the most effective in helping students learn the health-preserving content of the discipline "Modern valeological technologies": context-type lectures: problem (discussion) lectures, lectures with visualization, lectures-conversations, binary lectures, lectures with pre-planned mistakes, press conferences, reflective lectures, "lectures in pairs" or combined variations can be used as well, which will compensate for the shortcomings of a typical lecture; innovative forms of seminar classes: pro-seminar, seminar using heuristic conversation, seminar-colloquium, seminar-conference, seminar-dispute, seminar-workshop, seminar-brainstorming, seminar-business game; training methods.

Key words: health preservation, professional training of students, bachelor's degree, educational program "Human Health and Physical Recreation", modern valeological technologies.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Одним із основних завдань професійної підготовки фахівців у галузі фізичної рекреації та здоров'язбереження є формування у студентів стійкого інтересу до питань, пов'язаних зі здоров'ям, визнання їх актуальності і необхідності. Саме під впливом професійної освіти студенти починають розглядати здоров'язбереження як важливу справу, яка може допомогти покращити власне здоров'я та здоров'я інших.

Безумовно, вирішення проблем здоров'я української молоді потребує безроздільної уваги всіх зацікавлених сторін – педагогів, лікарів, батьків та громадськості. Однак, як зазначає Л. Літвін, «сама система освіти посідає особливе місце і несе особливу відповідальність у діяльності зі зміцнення здоров'я, і тому вона повинна мати всі можливості для того, щоб пов'язати освітній процес зі зміцненням здоров'я» [10, с. 219].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Протягом останніх десятиріч виявляється тривожна тенденція щодо погіршення стану здоров'я та фізичної підготовленості українського населення, що потребує посилення ролі та місця валеологічних технологій та формування здорового способу життя в системі вищої освіти загалом і в підготовці фахівців з фізичної рекреації та вчителів основ здоров'я зокрема. Важливий внесок у становлення теорії здоров'язбереження було зроблено філософами та культурологами (А. Куций [8], Л. Лаврова [9]); біологів та психологів (І. Коцан, Г. Ложкін, М. Мушкевич [7] та ін.); медиків (Г. Апанасенко [2], І. Белікова, А. Костріков [3] та ін.); педагогів (О. Дубогай [5], Г. Жара [6], В. Білик, С. Ігнатенко, О. Омельчук [13], В. Сухомлинський [4], І. Шеремет, К. Василенко, О. Кравченко [15], зарубіжних фахівців у галузі туризму і рекреації (Zwart, R., Ewert, A. [16]) та ін.).

Дослідники (О. Адєєва [1], О. Медведюк [11], О. Мехед [12], Н. Поліщук [14] та ін.) відзначають відсутність належної підготовки з питань здоров'я, здорового способу життя на всіх рівнях освіти для дітей та молоді, а також недостатню увагу до формування у них здоров'язберезувальної компетентності.

Мета роботи: висвітлення досвіду використання педагогічного потенціалу здоров'язберезувального змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології» у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців фізичної рекреації та вчителів основ здоров'я.

Методи дослідження: комплексний теоретичний аналіз та синтез існуючих наукових та методичних публікацій, а також власного педагогічного досвіду.

Виклад основних результатів дослідження. Досвід викладачів кафедри здоров'язберезувальної освіти та фізичної рекреації УДУ імені Михайла Драгоманова свідчить, що ознайомлення студентів зі змістом здоров'язберезувальних технологій, а також їх впровадження на заняттях, зменшує навантаження на студентів та підвищує ефективність засвоєння навчального матеріалу в цілому. Тому на лекціях і практичних заняттях з дисципліни «Сучасні валеологічні технології»

детально обговорюються технології збереження, відновлення та підтримання здоров'я на засадах інтегративного підходу, а також особливості організації здоров'язбережувальної діяльності у закладах освіти.

Це дозволяє викладачам реалізовувати інноваційну освітню парадигму на засадах компетентнісного підходу через накопичення студентами своєрідного «емпіричного досвіду» здоров'язбереження. Широке використання ігрових методів навчання, проблемних ситуацій, елементів тренінгових технологій, мозкового штурму та різних видів групової роботи під час викладання дисципліни «Сучасні валеологічні технології» дозволяє кожному студенту отримати власний позитивний конструктивний досвід, який стане в нагоді у повсякденному житті та майбутній професійній діяльності. У цьому контексті прагнення студента до здоров'я стає природною життєвою потребою, а не результатом низки «заборон».

Вивчення дисципліни «Сучасні валеологічні технології» ми пропонуємо проводити в V-VI семестрі, після вивчення інших базових дисциплін циклу професійної підготовки на I-II курсі, таких як «Теорія та методика фізичного виховання», «Анатомія людини з основами загальної і вікової фізіології та спортивної морфології», «Фізіологія фізичних вправ та рухової активності» тощо. На вивчення навчальної дисципліни «Сучасні валеологічні технології» відводиться 180 год. (6 кредитів ЄКТС), з них 28 год. – лекції, 50 год. – практичні та семінарські заняття та 102 год. – самостійна робота. Зміст кожної теми даної дисципліни при її викладанні розглядаємо з точки зору як отримання інформації студентами, так і формуванням у них практичних навичок. Інформаційний аспект передбачає засвоєння теоретичних знань, тоді як практичний – спрямований на розвиток професійних умінь і навичок на основі цих сформованих знань. Крім того, показником особистісного зростання, готовності до професійної діяльності та здатності інтегруватися в сучасний освітній простір є компетентності, що включають особистісно-мотиваційний компонент.

Навчальна програма дисципліни «Сучасні валеологічні технології» складається з двох модулів. Модуль I. Сучасні валеологічні технології та здоровий спосіб життя («Валеологічні технології як запорука збереження індивідуального здоров'я людини»; «Інтегративний підхід до управління здоров'ям»; «Мудрість здоров'я: культура і спосіб життя»; «Народна медицина в системі національної культури оздоровлення українців»; «Екологічна культура в системі здоров'яформувальної діяльності») Модуль II. Технології відновлення та підтримання здоров'я («Принципи організації здоров'язбережувальної діяльності у закладах освіти»; «Сучасні рекреаційні технології»; «Ресурсно-рекреаційний фонд України»; «Реабілітація як відновлення тимчасової непрацездатності. Сучасні підходи»; «Особливості використання сучасних валеологічних технологій під час оздоровлення дітей і підлітків в осінньо-зимовий та весняно-літній період»).

Упровадження вказаних тем, кожна з яких наскрізно проходить через усі форми аудиторних занять, самостійну та індивідуальну роботу студентів ОП «Здоров'я людини та фізична рекреація», відображено у змісті навчальної валеодіагностичної практики майбутніх фахівців з фізичної рекреації та вчителів основ здоров'я. Все це потребувало добір і розроблення відповідних до змісту активних та інтерактивних методів викладання.

На нашу думку, наступні види активних та інтерактивних методів викладання є найефективнішими у допомозі студентам у засвоєнні здоров'язбережувального змісту дисципліни «Сучасні валеологічні технології», а саме: 1. Лекції контекстного типу: проблемні (дискусійні), лекції з візуалізацією, лекції-бесіди, бінарні лекції, лекції із заздалегідь запланованими помилками, прес-конференції, рефлексивні лекції, «лекції удвох» або можуть використовуватися також комбіновані варіації, що компенсуватиме недоліки типової лекції. 2. Інноваційні форми проведення семінарських занять: просемінар, семінар з використанням евристичної бесіди, семінар-колоквиум, семінар-конференція, семінар-диспут, семінар-практикум, семінар-мозковий штурм, семінар-ділова гра. Рекомендовані форми і методи проведення семінарських занять з дисципліни «Сучасні валеологічні технології» залежать від теми заняття, особливостей студентів-учасників та їхніх реальних можливостей. Рекомендується також проводити змішані (комбіновані) семінарські заняття. Кожне семінарське заняття має включати такі елементи, як дискусія між студентами та активна участь усіх присутніх. 3. Тренінгові методи, перевагою яких є те, що в учасників тренінгу є можливість працювати з отриманою інформацією та досліджувати її у такий спосіб, який дозволить студентам усвідомлювати її застосування та призначення у реальних робочих ситуаціях, оцінити її особисту, професійну і наукову важливість.

Висновки. Багаторічний досвід професійної підготовки майбутніх фахівців у ЗВО показав, що деякі учасники освітнього процесу мають труднощі у засвоєнні матеріалу: неповне розуміння зв'язків між змістовими модулями та темами окремих змістових модулів, або невміння реалізувати набуті теоретичні знання при виконанні практичних завдань. Тому важливим аспектом подолання цих прогалин є досвід викладача, вдосконалення педагогічної методики викладання даної дисципліни та використання різних форм роботи, спрямованих на засвоєння теоретичних понять та розвиток практичних навичок студентів.

Література

1. Адеєва О. В. Підготовка майбутніх учителів до валеологічного виховання учнів загальноосвітніх навчальних закладів: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.04. Одеса, 2009. 211 с.
2. Апанасенко Г. Л. Вчення про індивідуальне здоров'я: деякі підсумки. *Львів. мед. часопис*. 2013. 19, № 1. С. 56-60.
3. Белікова І. В., Костріков А. В. Показники здоров'я населення та сучасні погляди на методику їх розрахунку. *Актуальні проблеми сучасної медицини*. 2017. Т. 17, вип. 1 (557). С. 18-21.
4. Гриньова М. В. Ідеї В. О. Сухомлинського про зміцнення здоров'я школярів. Мат-ли Всеукр. наук.-практ. конф. (27-28 вересня 2017 року, м. Кропивницький) / за ред. І. Г. Баранюк, Н. М. Озерної, О. М. Ткаченко. Кропивницький: ПП «Центр оперативної поліграфії «Авангард», 2017. С. 5-7.
5. Дубогай О. Д. Навчання учнів початкової школи в системі здоров'язбереження засобами освітньо-рухової методики. *Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві*. 2015. №3. С. 69-74.
6. Жара Г. І. Форми і методи реалізації змісту компетентності індивідуального здоров'язбереження майбутніх учителів. *Наука і освіта*. 2016. № 8. С. 52-57.

7. Коцан І. Я., Ложкін Г. В., Мушкевич М. І. Психологія здоров'я людини / за ред. І. Я. Коцана. Луцьк: РВВ Вежа Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2011. 430 с.
8. Куций А. М. Філософсько-праксеологічні аспекти розвитку освітнього середовища Школи культури здоров'я. *Рідна школа: щомісячний науково-педагогічний журнал*. 2015. N 9/10. С. 21-27.
9. Лаврова Л. В. Здоровий спосіб життя як предмет філософсько-освітнього аналізу: автореф. дис. ... канд. філос. наук: 09.00.10; ДЗ «Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського». Одеса. 2011, 15 с.
10. Літвін Л. М. Шкільні фактори здоров'я дитини. *Педагогіка здоров'я: зб. наук. пр. VI Всеукр. наук.-практ. конф. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; за заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка*. Харків: ХНПУ, 2016. С. 218-220.
11. Медведюк О. Б. Психолого-педагогічні засади формування здорового способу життя. *Педагогіка здоров'я: зб. наук. пр. VI Всеукр. наук.-практ. конф. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди; за заг. ред. акад. І.Ф. Прокопенка*. Харків: ХНПУ, 2016. С. 247-251.
12. Мехед О. Б. Підготовка вчителя до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів шляхом провадження соціально-педагогічної діяльності. *Синергія формальної, неформальної та дуальної освіти майбутніх фахівців дошкільної та початкової освіти: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю (11-12 червня 2021 року, Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка)*. Чернігів, 2021. С. 23-27.
13. Омельчук О. В., Білик В. Г., Ігнатенко С. А. Формування професійної компетентності майбутніх бакалаврів спеціальності фізична культура і спорт ОПП «Здоров'я людини та фізична рекреація» у процесі викладання навчальної дисципліни «Культура здоров'я особистості». *Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт): зб. наукових праць / За ред. О. В. Тимошенка*. К.: Вид-во УДУ імені Михайла Драгоманова, 2024. Вип. 1 (173). С. 109-113.
14. Поліщук Н. М. Підготовка вчителя в системі післядипломної педагогічної освіти до розвитку здоров'язбережувальної компетентності учнів основної школи: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Житомир, 2013. 23 с.
15. Шеремет І. В., Василенко К. С., Кравченко О. В. Вдосконалення організації позакласної роботи щодо формування навичок здорового способу життя у дітей молодшого шкільного віку. *Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference «Challenges in Science of Nowadays» (May 26-28, 2020)*. Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. P. 103-105.
16. Zwart, R., Ewert, A. (2022). Human Health and Outdoor Adventure Recreation: Perceived Health Outcomes. *Forests*. 13(6):869. <https://doi.org/10.3390/f13060869>

References

1. Adeeva O. V. (2009). Preparation of future teachers for the valeological education of students of general educational institutions: thesis. ... candidate of pedagogy sciences: 13.00.04. Odesa, 2009. 211 p. (in Ukrainian).
2. Apanasenko G. L. (2013). Doctrine of individual health: some conclusions. *Lviv. med. journal*. 2013. 19(1). 56-60. (in Ukrainian).
3. Belikova I.V., Kostrikov A.V. (2017). Population health indicators and modern views on the methodology of their calculation. *Actual problems of modern medicine*. 2017. Vol. 17, issue 1 (557). 18-21. (in Ukrainian).
4. Hrynyova M.V. (2017). Ideas V.O. Sukhomlynsky about strengthening the health of schoolchildren. *Mat. Ukr. science and practice conf. (September 27-28, 2017, Kropyvnytskyi) / edited by I. G. Baranyuk, N. M. Ozernoi, O. M. Tkachenko*. Kropyvnytskyi: PP "Center of operational printing "Avangard"", 2017. 5-7. (in Ukrainian).
5. Dubogai O. D. (2015). Education of primary school students in the health-preserving system by means of educational and motor methods. *Physical education, sports and health culture in modern society*. 2015. No. 3. 69-74. (in Ukrainian).
6. Zhàra G. I. (2016). Forms and methods of implementation of the content of competence of individual health care of future teachers. *Science and education*. 2016. No. 8. 52-57. (in Ukrainian).
7. Kotsan I. Ya., Lozhkin G. V., Mushkevich M. I. (2011). Psychology of human health / ed. I. Ya. Kotsana. Lutsk: RVV Volyn Tower. National University named after Lesi Ukrainka, 2011. 430 p. (in Ukrainian).
8. Kutsiy A. M. (2015). Philosophical and praxeological aspects of the development of the educational environment of the School of Health Culture. *Native school: monthly scientific and pedagogical journal*. 2015. N 9/10. 21-27. (in Ukrainian).
9. Lavrova L. V. (2011). A healthy lifestyle as a subject of philosophical and educational analysis: autoref. thesis ... candidate philosophy science: 09.00.10; DZ "Pivdenno ukr. national ped. University named after K. D. Ushinsky". Odesa. 2011, 15 p. (in Ukrainian).
10. Litvin L. M. (2016). School factors of a child's health. *Health pedagogy: coll. of science VI Ukr. science and practice conf. / KhNPU named after H. S. Skovorody; in general ed. acad. I.F. Prokopenko*. Kharkiv: KhNPU, 2016. 218-220. (in Ukrainian).
11. Medvedyuk O. B. (2016). Psychological and pedagogical principles of the formation of a healthy lifestyle. *Health pedagogy: coll. of science VI Ukr. science and practice conf. / KhNPU named after H. S. Skovorody; in general ed. acad. I.F. Prokopenko*. Kharkiv: KhNPU, 2016. 247-251. (in Ukrainian).
12. Mehed O. B. (2021). Teacher preparation for the development of students' health-saving competence through the implementation of socio-pedagogical activity. *Synergy of formal, informal and dual education of future preschool and primary education specialists: materials of the Ukr. science and practice conf. from international participation (June 11-12, 2021, T.G. Shevchenko Chernihiv Collegium National University)*. Chernihiv, 2021. 23-27. (in Ukrainian).
13. Omelchuk O. V., Bilyk V. G., Ignatenko S. A. (2024). Formation of professional competence of future bachelors of physical culture and sports of the OPP "Human health and physical recreation" in the process of teaching the academic discipline "Personality health culture ". *Scientific journal of Mykhailo Dragomanov Ukrainian State University. Series 15: Scientific and*

pedagogical problems of physical culture (physical culture and sport): coll. scientific papers / Ed. O. V. Tymoshenko. K.: Publishing House of Mykhailo Dragomanov State University, 2024. 1(173). 109-113. (in Ukrainian).

14. Polishchuk N. M. (2013). Teacher training in the post-graduate pedagogical education system for the development of health-saving competence of primary school students: autoref. thesis ... candidate ped. sciences: 13.00.04 "Theory and methodology of professional education". Zhytomyr, 2013. 23 p. (in Ukrainian).

15. Sheremet I. V., Vasylenko K. S., Kravchenko O. V. (2020). Improving the organization of extracurricular work for the formation of healthy lifestyle skills in children of primary school age. Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference "Challenges in Science of Nowadays" (May 26-28, 2020). Washington, USA: EnDeavours Publisher, 2020. 103-105. (in Ukrainian).

16. Zwart, R., Ewert, A. (2022). Human Health and Outdoor Adventure Recreation: Perceived Health Outcomes. *Forests*. 13(6):869. <https://doi.org/10.3390/f13060869>

DOI: [https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K\(176\).20](https://doi.org/10.31392/UDU-nc.series15.2024.3K(176).20)

Білько Б.С.,

<https://orcid.org/0000-0002-2489-0736>

аспірант кафедри теорії та

методики фізичного виховання,

Український державний університет імені Михайла Драгоманова, м. Київ

ЕФЕКТИВНІ ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ШКОЛЯРІВ: СУЧАСНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ЗАВДАННЯ

Мета роботи – визначити основні ефективні шляхи формування екологічної компетентності школярів.

Методологія: у процесі дослідження виявити сучасні форми навчання екологічної компетентності з використанням ігрових методів, комп'ютерних технологій та залученням школярів до оздоровчо-рекреаційної діяльності шляхом організації екскурсій, походів, тематичних заходів у природному середовищі. Запропоновані вище форми навчання дозволяють залучити більше школярів, процес навчання стає більш предметним та цікавим для дітей та молоді. Використання актуальних педагогічних практик що базуються на сучасних тенденціях дозволяють привернути більше уваги до екологічних проблем. **Наукова новизна:** узагальнено сучасні аспекти реалізації екологічної компетентності у вигляді сучасних підходів до навчання засобами інтерактивних занять, проектних робіт із залученням до екологічних заходів оздоровчо-рекреаційної спрямованості. **Висновки.** Реалізація завдання формування екологічної компетентності у школярів вимагає комплексного підходу та застосування різноманітних сучасних форм та методів, спрямованих на підвищення екологічної свідомості та розвиток відповідального ставлення до природи, що полягає у створенні умов для безпосереднього контакту дітей з природою, що сприяє їхньому психофізичному розвитку, формує звичку бережливого ставлення до природи. Питання екологічної компетентності необхідно висвітлювати на міжнародних спортивних аренах, залучаючи до екологічних проектів видатних спортсменів, культурних діячів, відомих постатей, залучати до співпраці у реалізації природоохоронних заходів всі сфери суспільства, включаючи урядові структури, бізнес, освітні заклади та громадські організації, для формування екологічної культури дітей та молоді.

Ключові слова: школярі, екологічна компетентність, екологічна освіта, природне середовище.

Bilko Bohdan. Effective ways of forming environmental competence of school students: modern aspects of task implementation. The purpose of the work is to determine the main effective ways of forming the environmental competence of school children. **Methodology:** in the process of research, to identify modern forms of teaching environmental competence using game methods, computer technologies and the involvement of schoolchildren in health and recreational activities by organizing excursions, hikes, thematic events in the natural environment. The above proposed forms of education allow to attract more schoolchildren, the learning process becomes more objective and interesting for children and young people. The use of actual pedagogical practices based on modern trends allows to draw more attention to environmental problems. **Scientific novelty:** modern aspects of the implementation of ecological competence are summarized in the form of modern approaches to learning by means of interactive classes, project works with involvement in ecological activities of health and recreation orientation. **Conclusions.** Implementation of the task of forming environmental competence among schoolchildren requires a comprehensive approach and the application of various modern forms and methods aimed at increasing environmental awareness and developing a responsible attitude towards nature, which consists in creating conditions for direct contact of children with nature, which contributes to their psychophysical development, forms a habit careful attitude towards nature. The issue of environmental competence must be highlighted in international sports arenas, involving prominent athletes, cultural figures, and famous figures in environmental projects, involving all spheres of society, including government structures, business, educational institutions, and public organizations, to cooperate in the implementation of environmental protection measures, for the formation of environmental culture children and youth.

Key words: schoolchildren, environmental competence, environmental education, natural environment.

Постановка проблеми. Відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти (2020) [1], серед вимог до обов'язкових результатів навчання школярів визначено формування екологічної компетентності як однієї із ключових. Так, екологічна компетентність передбачає усвідомлення учнями екологічних основ природокористування, розуміння необхідності